

Universitatea Tehnică a Moldovei

***Reglementarea instituției liberării de
răspundere penală în Codul penal al
Republicii Moldova***

Student: Țurcanu Danu

Coordonator: Lupașcu Zinaida, conf., univ.

Chișinău, 2023

ADNOTARE

Numele, Prenumele: Țurcanu Danu

Titlul lucrării: Reglementarea instituției liberării de răspundere penală în Codul penal al Republicii Moldova. Teză pentru obținerea gradului științific de licențiat în drept.

Structura tezei: Lucrarea începe cu introducere, este alcătuită din trei capitole și, în final, cuprinde concluzii generale și recomandări, anexe și bibliografie.

Cuvinte-cheie: liberarea de răspundere penală, proces penal, audiere, proces-verbal, declarațiile martorului, mijloc de probă, magistrat, condiționat.

Scopul și obiectivele tezei: consistă în elaborarea concepției teoretice de soluționare a problemei privind aplicarea instituției liberării de răspundere penală a persoanelor ce se fac vinovate de o faptă penală, în stabilirea naturii juridice a instituției liberării de răspundere penală și a modalităților sale, aprecierea esenței juridice a instituției, stabilirea temeiului și trăsăturilor ce o deosebesc de alte noțiuni și instituții asemănătoare.

Obiectivele generale a tezei sunt orientate spre cercetarea complexă și sistemică a noțiunii și conținutului răspunderii penale - categorie indispensabilă a instituției liberării de răspundere penală, caracterizarea originii și evoluției instituției liberării de răspundere penală, concretizarea definiției, esenței juridice și temeiului liberării de răspundere penală, stabilirea deosebirilor dintre instituția liberării de răspundere penală și alte instituții;

Metodele aplicate la elaborarea licenței: la baza lucrării de licență au fost folosite mai multe metode, și anume *metoda logică*- prin care am analizat și cercetat, atât legislația națională și internațională, metoda comparativă- am aplicat în vederea specificării diferențelor dintre liberarea în mod comparat, *metoda analitică*- prin care am examinat detaliat procesul judiciar în instanța de apel. Metodele aplicate în studiu sunt bazate pe analiza în detaliu a actelor normative și doctrinei naționale și internaționale cu privire la subiectul dat și anume liberarea de răspundere penală.

Rezultatul concret obținut: în rezultatul examinării doctrinei de specialitate, legislației în vigoare, culegeri de documente și practica judiciară am realizat o cercetare mai amplă și am expus o analiză mai detaliată asupra temei „Reglementarea instituției liberării de răspundere penală în Codul penal al Republicii Moldova”, Liberarea nejustificată a infractorilor de răspundere penală poate crea impresia despre loialitatea evitării pedepsei penale, incompetența organelor de drept, funcționarea proastă a sistemului judecătoresc. Pe de altă parte, liberarea de răspundere penală a persoanei atrase nejustificat la răspundere penală este o încălcare directă a drepturilor acesteia la reabilitare, situație inadmisibilă într-un stat de drept. Necesitatea elucidării și determinării corecte a naturii juridice a instituției liberării de răspundere penală apare în contextul reformării sistemului de drept penal național.

ANNOTATION

Last name, first name: Țurcanu Danu

Title: Regulation of the institution of release from criminal liability in the Criminal Code of the Republic of Moldova. The thesis for obtaining the scientific degree of licensing in law.

Structure of the paper: The work starts with introduction, consists of three chapters and finally contains general conclusions and recommendations, annex and bibliography.

Keywords: acquittal, criminal trial, hearing, minutes, witness statements, evidence, magistrate, conditional.

The purpose of the paper: consists in the development of the theoretical concept of solving the problem regarding the application of the institution of release from criminal liability for persons guilty of a criminal act, in establishing the legal nature of the institution of release from criminal liability and its modalities, assessing the legal essence of the institution, establishing the basis and features that distinguish it from other similar notions and institutions.

General objectives: of the thesis are oriented towards the complex and systemic research of the concept and content of criminal liability - an indispensable category of the institution of release from criminal liability, the characterization of the origin and evolution of the institution of release from criminal liability, the concretization of the definition, the legal essence and the basis of the release from criminal liability, the establishment the differences between the institution of release from criminal liability and other institutions;;

Methods applied to the elaboration of the paper: several methods were used for the bachelor's thesis, namely the logical method - through which I analyzed and researched both national and international legislation, the comparative method , the analytical method -. The methods applied in the study are based on the detailed analysis of the normative acts and the national and international doctrine regarding the given subject, namely the release from criminal liability.

The concrete result obtained: as a result of the examination of the specialized doctrine, the legislation in force, the collection of documents and the judicial practice, we carried out a more extensive research and presented a more detailed analysis on the topic, Regulation of the institution of release from criminal liability in the Criminal Code of the Republic of Moldova ,, The unjustified release of criminals from criminal responsibility can create the impression of the loyalty of avoiding criminal punishment, the incompetence of law enforcement bodies, the poor functioning of the judicial system. On the other hand, the release from criminal liability of the person unjustifiably brought to criminal liability is a direct violation of his rights to rehabilitation, an inadmissible situation in a state of law. The need to elucidate and correctly determine the legal nature of the institution of release from criminal liability appears in the context of the reform of the national criminal law system.

INTRODUCERE

Criminalitatea întotdeauna a erodat valorile sociale, bunăstarea economică, amenințând cu desăvârșire viața sau sănătatea cetățenilor, care, în consecință, determină o degenerare a calității vieții tuturor membrilor societății.. În pofida faptului că aceste norme își au aplicabilitatea la moment și la modul cel mai serios, aceasta nicidecum nu evită prezența abaterilor respective. Desigur aceasta necesită, indiscutabil, implicarea statului prin organele sale competente în soluționarea diferendelor, manifestărilor anisociale în vederea restabilirii echității sociale. Reacția negativă a întregii societăți în privința flagelului infracțiunii a fost întotdeauna prezentă și a fost tratată cu un răspuns de represiune penală.

Apărarea persoanei, a drepturilor și libertăților acesteia împotriva infracțiunilor este una din cele mai importante priorități ale Republicii Moldova în aspirațiile sale de a deveni un adevărat stat de drept. Desigur constrângerea penală are un rol important în asigurarea acestor valori, însă ea nu reprezintă un scop în sine, ci un mijloc de corectare și reeducare a persoanelor ce au comis infracțiuni.

Actualitatea temei. Societatea noastră este interesată ca ordinea de drept să fie protejată în condițiile economisirii raționale și eficiente a represiunii, reeducarea vinovatului fiind posibilă și fără să se recurgă la cea mai severă măsură de constrangere – pedeapsa penală, acest obiectiv strategic fiind reflectat și în prevederile juridico-penale cu privire la liberarea de răspundere penală.

Importanța acestei instituții se dovedește prin aspectul stimulator al acțiunilor pozitive post criminale ale persoanelor vinovate de săvârșirea infracțiunilor. Măsurile de constrangere se aplică persoanelor care au încălcat legea penală și a căror reeducare necesită aplicarea unei pedepse constând în privarea vinovatului de anumite drepturi și libertăți, în timp ce măsurile de stimulare exprimate prin scutirea persoanei de la răspunderea penală sunt utilizate în cazul celor care, deși au comis infracțiuni, au remușcări de conștiință, tind să se întoarcă la viața cinstită, să se conformeze legilor și au făcut în acest scop și pași concreți apreciați de societate.

Cunoașterea particularităților instituției liberării de răspundere penală este important și sub aspectul determinării limitelor realizării acestui mijloc juridic antiinfracțional. Liberarea nejustificată a infractorilor de răspundere penală poate crea impresia despre loialitatea evitării pedepsei penale, incompetența organelor de drept, funcționarea proastă a sistemului judecătoresc. Pe de altă parte, liberarea de răspundere penală a persoanei atrase nejustificat la răspundere penală este o încălcare directă a drepturilor acesteia la reabilitare, situație inadmisibilă într-un stat de drept. Necesitatea elucidării și determinării corecte a naturii juridice a

instituției liberării de răspundere penală apare în contextul reformării sistemului de drept penal național.

Motivarea alegerii temei își are fundamentul în importanța teoretică și practică a temei investigate, problematica calificării corecte a temeiurilor liberatorii de răspundere penală, dar și din lipsa unor cercetări aprofundate în domeniu.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul tezei de față consistă în elaborarea concepției teoretice de soluționare a problemei privind aplicarea instituției liberării de răspundere penală a persoanelor ce se fac vinovate de o faptă penală, în stabilirea naturii juridice a instituției liberării de răspundere penală și a modalităților sale, aprecierea esenței juridice a instituției, stabilirea temeiului și trăsăturilor ce o deosebesc de alte noțiuni și instituții asemănătoare.

Acest scop este condiționat de formularea și soluționarea unor obiective interdependente, acestea fiind:

- analiza noțiunii și conținutului răspunderii penale - categorie indispensabilă a instituției liberării de răspundere penală,
- caracterizarea originii și evoluției instituției liberării de răspundere penală,
- concretizarea definiției, esenței juridice și temeiului liberării de răspundere penală,
- stabilirea deosebirilor dintre instituția liberării de răspundere penală și alte instituții.

Contribuția personală la elaborarea lucrării de față se manifestă prin studierea materialelor, atât doctrină, acte normative, cât și practică, pertinente tematicii vizate în vederea formulării unor concluzii și recomandări, bazate pe raționamente proprii. Baza metodologică utilizată ar fi: metoda dialectică, comparativă, istorică, logică ș.a.m.d.

Structura lucrării. Lucrarea este structurată în trei capitole, fiind precedată de introducere, și se încheie cu concluzii și bibliografie.

Primul capitol ***Considerații generale privind liberarea de răspundere penală*** este structurat în două paragrafe consacrate fundamentării unor concepții, terminologii privind liberarea de răspundere penală, precum și investigării sub aspect evolutiv reglementările de drept din legislația penală a Republicii Moldova referitoare la instituția liberării de răspundere penală. Întregul proces de dezvoltare a cadrului normativ al instituției investigate a fost condițional împărțit în trei etape, fiecare marcând câte un pas semnificativ în perfecționarea acestei instituții.

Capitolul II ***Tipurile liberării de răspundere penală*** cuprinde opt paragrafe consacrate examinării problemelor de ordin particular specific modalităților de liberare de răspundere penală incluse în Capitolul VI al CP al RM precum și a cazurilor de liberare de răspundere penală din Partea specială a CP.

În Capitolul III ***Instituția Liberării de răspundere penală în dreptul penal comparat*** se face o analiză comparativă între liberarea de răspundere penală din unele țări foste componente a

URSS și Republica Moldova, precum și instituția liberării de răspundere penală din unele țări europene vis-a-vis reglementarea instituției în țara noastră

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Izvoare normative:

1. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14.03.2003 // Monitorul Oficial al R. Moldova nr.104-110/447 din 07.06.2003
2. Codul penal al Republicii Moldova din 24.03.1961 // Veștile R.S.S.M., 1961, nr.10, art.41. – Chișinău, CUANT, 1997
3. Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18.04.2002 // Monitorul Oficial al R. Moldova nr.128-129/1012 din 13.09.2002
4. Codul penal al României din 21.07.1968, republicat în Monitorul Oficial nr. 65 din 16 aprilie 1997, cu modificările până la 25 martie 2008
5. Codul Penal al României din 28.06.2004. Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr.575 din. 29.06.2004
6. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994 // Monitorul Oficial al R. Moldova nr.1 din 12.08.1994
7. Codul penal și acte conexe // Monitorul Oficial al României. – București: Regia autonomă, 2004
8. Declarația Universală a Drepturilor Omului din 10.12.1948, aderat la Declarație prin Hotărârea Parlamentului R. Moldova nr.217-XII din 28.07.1990 // Drepturile Omului, Acte legislative internaționale și regionale, Ed. Epigraf, Chișinău, 2005
9. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova Cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii nr.39 din 22.11.2004. Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.7
10. Legea Republicii Moldova nr. 141-XIII, din 7 iunie 1994 / Monitor nr.6/43 din 30.06.1994
11. Legea Republicii Moldova Nr.277-XVI din 04.11.2005 / Monitorul Oficial al R. Moldova nr.161-163/795 din 02.12.2005
12. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16.12.1966, ratificat prin Hotărârea Parlamentului R. Moldova nr.217-XII din 28.07.90, în vigoare pentru Republica Moldova din 26 aprilie 1993
13. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации. Официальный текст. - М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА — ИНФРА-М), 2002

14. Уголовный кодекс Испании / Под ред. и с предисл.: Кузнецова Н.Ф., Решетников Ф.М.; Пер.: Зырянова В.П., Шнайдер Л.Г. - М.: Зерцало, 1998
15. Уголовный кодекс Республики Беларусь / Вступительная статья А. И. Лукашова, Э. А. Саркисовой. - 2-изд., исправленное и дополненное. - Минск.: «Тесей», 2001
16. Уголовный кодекс Республики Беларусь, N 275-3, 9 июля 1999 г. (по состоянию на 1.01.2007). <http://www.levonevsky.org/documentz/uk012007.htm>
17. Уголовный кодекс Республики Казахстан / предисл. И. И. Рогова. – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2001
18. Уголовный кодекс Российской Федерации 1996 г. Официальный текст по состоянию на 15 декабря 2000 года. - М.: Изд. НОРМА (Изд. Группа НОРМА-ИНФРА-М), 2001
19. Уголовный кодекс Украины, Принят Верховной Радой Украины 5 апреля 2001 года № 2341-III. <http://law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1243122>
20. Уголовный кодекс Украины. Научно-практический комментарий.— 3-е изд., исправл. и дополн. / Отв. ред. С.С. Яценко.— КИЕВ, А.С.К., 2003
21. Уголовный кодекс Федеративной Республики Германии: В редакции от 13 ноября 1998 года. По состоянию на 15 мая 2003 года
22. Уголовный кодекс Франции :Принят в 1992 г.; Вступил в силу с 1 марта 1994 г.: С изменениями и дополнения на 1 января 2002 г. /Ассоциация Юридический центр ; Пер. с фр. И предисл. Н. Е. Крыловой ; Науч. ред. Л. В. Головкин, Н. Е. Крыловой. - СПб. :Юридический центр Пресс, 2002

Izvoare doctrinare: manuale, monografii:

23. Baltag D. Teoria generală a dreptului. - Cimișlia. 1996
24. Barbăneagră A. și alții. Codul penal al Republicii Moldova: Comentariu. - Chișinău: Sarmis, 2009.
25. Barbăneagră A. și alții. Codul Penal comentat și adnotat. - Chișinău: Cartier, 2005
26. Borodac A. Drept penal. Calificarea infracțiunii. - Chișinău: Știința, 1996
27. Borodac A. Eliberarea de răspundere penală și pedeapsă penală. – Chișinău, 1979
28. Botnaru S. și alții. Drept penal. Partea generală. - Chișinău: Cartier, 2005
29. Branză S. și alții. Drept penal. Partea specială. - Chișinău: Cartier, 2005
30. Bujor V., Larisa B. Drept penal comparat: (Partea generală): Note de curs. – Chișinău Univ. De criminologie, 2003. Tipogr. Orhei

31. Bulai C., Manual de drept penal. Partea generală. - București: ALL BECK, 1997
32. Cernea E., Molcuț E. Istoria statului și dreptului românesc. - București, 1999.
33. Dolea I. și alții. Drept procesual penal. Ediția I. - Chișinău: Cartier, 2005
34. Dvoracec Maria V. Istoria dreptului românesc. - Iași, 1992
35. Gladchi Gh. și alții. Noua legislație penală și procesual penală (Relaizări și controverse. Impactul asupra detenției). - Chișinău: Helmah-exim SRL, 2007
36. Gladchi Gh. Victimologie criminologică. Autoref. Tezei de dr. habilitat în drept. Chișinău, 2005.
37. Hanga V. Istoria dreptului românesc. Dreptul cutumiar. - Iași: 1993
38. Istoria dreptului românesc în trei volume Vol.I, coordonator prof. univ. dr. docent Ioan Ceterchi. - București: Acad.R.S.R., 1980
39. Istoria dreptului românesc în trei volume Vol.II, coordonator prof. univ. dr. docent Ioan Ceterchi. - București: Acad.R.S.R., 1984
40. Istoria dreptului românesc în trei volume Vol.II, Partea II, coordonator prof. univ. dr. docent Ioan Ceterchi. - București: Acad.R.S.R., 1984
41. Larii I. Criminologie. Min. Afacerilor Interne. Acad. Ștefan cel Mare - Chișinău, 2004
42. Macari I. Dreptul penal al Republicii Moldova; Partea generală. - Chișinău 2002, CE USM.
43. Molcuț E., Oancea D. Drept Roman. - București: ȘANSA-S.R.L., 1995
44. Narcis Giurgiu Drept penal, : doctrină, legislație, jurisprudență – Ed.a 2-a – Iași: Cantes
45. Negoită F. Istoria statului și dreptului românesc. - București: ROMANIA DE MAINE, 2000
46. Nistoreanu Gh, Boroii A. Drept penal. Partea generală. București: ALL Beck
47. Ungureanu A. Drept penal roman. Partea generală. București: Lumina Lex, 1995
48. Келина С.Г. Теоретические вопросы освобождения от уголовной ответственности. Москва, Наука, 1974
49. Панько К. А. Добровольный отказ от преступления по советскому уголовному праву. Воронеж: Изд-во Воронеж, ун-та, 1975
50. Сабитов Р. А. Квалификация поведения лица после совершения им преступления.- Омск: Высшая школа милиции МВД СССР, 1986
51. Крепышев А. Деятельное раскаяние как основание освобождения от уголовной ответственности: Автореф. дисс.канд. юрид. наук. Нижний Новгород, 2000
52. Песлякас В. Ч. Уголовная ответственность и освобождение от неё. Учебное пособие. Минск, МВШ МВД СССР, 1988

53. Российское уголовное право. Общая часть. Учебник, Том 1 / Под ред. проф. Л.В.Иногамовой-Хегай, В.С.Комиссарова и А.И.Парога. Москва, Проспект, 2007
54. Уголовное право. Общая часть. Учебник / Под ред. Н. И. Ветрова, Ю. И. Ляпунова – Москва, Новый Юрист, КноРус, 1997
55. Уголовное право Российской Федерации. Общая часть Учебник/Под ред. А.И.Парога. Москва, Юристъ, 2001

Publicații periodice:

56. Gh. Gladchi Noi temeiuri ale liberării de răspundere penală: necesitate și probleme de aplicare // Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova, 2004, nr.7, p.258
57. Gladchi Gh. Noi temeiuri ale liberării de răspundere penală: necesitate și probleme de aplicare // Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova, 2004, nr.7, pag.258
58. Gladchi Gh. Principiul vinovăției în dreptul penal // Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Științe socioumane. Ediția a IX-a. - Chișinău, 2009. p.29-32.
59. Gh. Gladchi Noi temeiuri ale liberării de răspundere penală: necesitate și probleme de aplicare // Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova, 2004, nr.7, p.258
60. Gladchi Gh. Noi temeiuri ale liberării de răspundere penală: necesitate și probleme de aplicare // Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova", 2004, nr.7, pag.258
61. Gladchi Gh. Principiul vinovăției în dreptul penal // Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Științe socioumane. Ediția a IX-a. Chișinău, 2009. p.29-32.
62. Gladchi Gh., Glavan B. Noțiunea și conținutul răspunderii penale // Revista Națională de Drept", 2010, nr.1, p.19-27.
63. Gladchi Gh., Glavan B. Perfecționarea măsurilor incurajatoare prevăzute de Legea penală a RM în combaterea criminalității transnaționale // Conferința științifico-practică internațională: Cooperarea internațională a organelor de drept în prevenirea și combaterea criminalității transnaționale. 5-6 noiembrie 2009. p.131-138
64. Gladchi Gh., Greu C. Conceptul și esența vinovăției penale // Revista Națională de Drept" 2008, nr.2, p.54-60
65. Glavan B. Analiza juridică a trăsăturilor caracteristice ale noțiunii răspunderii penale prevăzute de art.50 al CP al RM // Anuar științific, ed. a IX-a, Probleme actuale ale prevenirii și combaterii criminalității. - Chișinău, 2009. p.233-241
66. Glavan B. Aspecte juridico-penale privind liberarea de răspundere penală a minorilor (art.54 CP al RM) // Legea și viața, 2008, nr.12, p.34-42.

67. Glavan B., Capațină I. Evoluția instituției liberării de răspundere penală e parcursul celei de-a doua jumătăți a sec.XX // Avocatul poporului, 2009, nr.5-6. p.1-3
68. Glavan B. Liberarea de răspundere penală a participanților la actul de terorism // Materialele Conferinței științifico-practice internaționale: Prevenirea și combaterea terorismului: actualități și perspective. 18 mai 2006. - Chișinău. p.298-302
69. Glavan B. Liberarea de răspundere penală a persoanelor care au comis infracțiuni privind circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor // Anuar științific, ed. a VIII-a. Probleme actuale ale prevenirii și combaterii criminalității, - Chișinău, 2008
70. Glavan B. Liberarea de răspundere penală în reglementarea juridico-penală a Republicii Moldova de până la mijlocul sec.XX // Legea și viața, 2009, nr.4, p.20-22.
71. Glavan B. Liberarea de răspundere penală în reglementarea juridică a statelor fostei URSS. Revista Națională de Drept, nr.5-6 Chișinău 2010. p.94-99
72. Glavan B. Locul renunțării de bună voie la săvârșirea infracțiunilor în sistemul normelor penale ale Republicii Moldova. Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Chișinău, 2008. p.93-96.
73. Macari A. Infracțiunea și semnele ei // Revista Națională de Drept, 2002, nr.5, p.34-36
74. Mariș A.- Cauze care înlătură vinovăția ca urmare a justificării lor sociale // Revista Națională de Drept, 2006, nr.4, p.51
75. Ulianoschi X. Răspunderea penală a minorilor // Revista Națională de Drept, 2002, nr.3, p.10
76. Аликоперов, X. Освобождение от уголовной ответственности в связи с изменением обстановки // Законность. -1999. - № 7, p. 14

Practică judiciară:

77. Arhiva Judecătoriei Ciocana, mun.Chișinău. Dosar nr.1-219/2005 din 27.04.2005.
78. Arhiva Judecătoriei Centru, mun.Chișinău. Dosar nr.1-345/2006 din 28.02.2006
79. Arhiva Judecătoriei Centru, mun.Chișinău. Dosar nr.1-1043/06 din 08.12.2006
80. Arhiva Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova. Decizia nr.1ra-779/2007 din 05.09.2007
81. Arhiva Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău. Decizia nr.1a-223/08 din 20.02.2008
82. Arhiva Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău. Dosar nr.1-33/08, 1-31/08, 1-91/08 din 26.03.2008
83. Arhiva Procuraturii sect.Ciocana, mun.Chișinău. Ordonanța privind suspendare condiționatăa urmăririi penale din 15.07.2008 pe cauza penală nr.2007480820

84. Arhiva Procuraturii sect.Ciocana, mun.Chișinău. Ordonanța de suspendare condiționată a urmării penale pe c. p. nr.2007480139
85. Arhiva Procuraturii sect.Ciocana, mun.Chișinău. Ordonanța de suspendare condiționată a urmării penale pe c. p. nr.2007480139